

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

Effects of Causal Factors on Prosocial Behavior of Private Vocational Students in Bangkok

สุวรรณ จุฑะสมพากร*, สกอล วรเจริญศรี, คมเพชร ฉัตรศุภกุล, เรืองเดช ศิริกิจ

Suwan Jutasompakorn, Skol Voracharoensri, Khompet Chatsupakul, Ruangdech Sirikit

สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*ผู้นิพนธ์หลัก email: jusuwan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 2) ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในปีการศึกษา 2559 จำนวน 902 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีค่าความเชื่อมั่นที่ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาสภาพทัศนสถาน 2) ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่าค่า Chi-square (X^2)=45.00, df=34, p=.10, ค่า GFI=.99, ค่า AGFI=.98, ค่า RMSEA=.01, ค่า SRMR=.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความกลมกลืน พบว่า ค่า Chi-square (X^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ที่ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) อิทธิพลทางตรงสูงสุดของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมาจากปัจจัยด้านคตินิยม มีค่าอิทธิพลทางตรงเป็นบวกเท่ากับ .29 รองลงมาเป็นปัจจัยด้านหลักการนิยม ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ และปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .28, .22 และ .16

ตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่าทั้ง 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถร่วมกันอธิบายผลของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2=.62$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ABSTRACT

This research was to develop the causal model of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok with the following objectives: 1) To study the characteristics of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok. 2) To examine the validity of the model of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok, and 3) To study the effects of causal factors on prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok. The total sample size of 902 private vocational students in academic year 2016 was selected by using the multi-stage sampling method. The research instrument to collect data was the inventory of the causal factors on prosocial behavior of private vocational students with .96 reliability. The statistics used for analyzing the data were means, percentages, standard deviations, Pearson correlation coefficients and the analysis of causal relationships by Structural Equation Modeling.

The research findings were 1) Prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok comprised helping, sharing, charity, cooperation and norm observing 2) The validation of the causal model, considering from the statistically insignificant chi-square value and the absolute fit index with $X^2= 45.00$, $df=34$, $p=.10$, $GFI=.99$, $AGFI=.98$, $RMSEA=.01$, $SRMR=.01$ and the comparative fit index with $CFI=1.00$, indicated that the model was fit to the empirical data. 3) The highest direct effect of the causal factors on prosocial behavior of the private vocational students was Collectivism with the value of .29. The next lower direct effects were Principism, Altruism, and Egoism with the direct effect values of .28, .22 and .16 respectively. From the predicted coefficient, the research was found that all four causal factors could explain 62 percentage of prosocial behavior of the private vocational students ($R^2=.62$).

Keywords : Prosocial Behavior, Private Vocational Students.

บทนำ

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) หมายถึง การแสดงออกที่บุคคลทำเพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2553: 231) ซึ่งมักเห็นได้ในรูปแบบของการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ และการรักษากฎระเบียบของสังคม (Mussen; & Eisenberg. 1977: 3; Reykowski. 1982: 378) พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (สุรางค์ โคว์ตระกูล. 2554: 402) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรมีในเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนอาชีววะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 41) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนาให้นักเรียนอาชีววะสำหรับภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ เพื่อพัฒนาประเทศ โดยเน้นการให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และปลูกฝังนิสัยในการทำงาน (อาชีวศึกษา, กรม. กองแผนงาน: 2542) แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกลับพบปัญหาต่างๆ ในนักเรียนอาชีววะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องพฤติกรรม เช่น การใช้ความรุนแรง การต่อต้านกฎระเบียบของสถาบัน การทะเลาะวิวาท ทำให้ภาพพจน์ของนักเรียนอาชีววะถูกมองว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม (ดวงนภา มกรานุรักษ์. 2554: 9) และที่ถูกกำหนดให้เป็นปัญหาระดับชาติของกลุ่มนักเรียนอาชีววะ คือปัญหาการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนอาชีววะต่างสถาบัน (สุภาพร อาจเดช. 2555: 1-16) ปัญหาดังกล่าวที่สะสมและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นในกลุ่มนักเรียน

อาชีววะ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่นักเรียนอาชีววะขาดการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมทั้งในด้านความรู้และแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นความจำเป็นและเร่งด่วนที่ต้องเสริมสร้างให้นักเรียนอาชีววะมีคุณธรรมจริยธรรมที่เด่นชัด ทำให้สังคมได้เห็นและเกิดการยอมรับและหนึ่งในคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ที่มีปัจจัยเชิงสาเหตุมาจากด้านประโยชน์ส่วนตน (Egoism) ด้านความเอื้อเฟื้อ (Altruism) ด้านคติรวมหมู่ (Collectivism) และ/หรือด้านหลักการนิยม (Principlism) (Mikulincer; & Shaver. 2010: 20-28; citing Batson. 2008) ซึ่งหากสามารถเสริมสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวให้เกิดในตัว of นักเรียนอาชีววะ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมก็จะเกิดขึ้นตามมา เช่น การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมทำกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาปทัสถานทางสังคม เป็นต้น อันจะสามารถตอบโต้ภัยแก่ปัญหาด้านพฤติกรรมและภาพลักษณ์ที่ใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีววะให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

การวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีค่านิยมของการช่วยเหลือสังคม สร้างภาพลักษณ์ใหม่ และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลดีให้เกิดกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยาม ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยาม ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาปทัสถาน

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตนปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยาม ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเบทสัน (Mikulincer; & Shaver. 2010: 20-28; citing Batson. 2008) ได้สรุปรูปแบบของปัจจัยที่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไว้ใน 4 รูปแบบ ได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน (Egoism) ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ (Altruism) ปัจจัยด้านคตินิยม (Collectivism) และปัจจัยด้านหลักการนิยาม (Principlism) โดยที่ปัจจัยดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเกิดขึ้นควบคู่กันไปหรือเกิดขึ้นพร้อมกันทั้ง 4 รูปแบบก็ได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเมื่อต่อสังคม
ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

การดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 81 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2559: ออนไลน์) จำนวน 55,763 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2559: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยมีเขตพื้นที่ภูมิศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

เป็นกลุ่ม (Cluster) และมีสถานศึกษาและห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling unit) ใช้การกำหนดจำนวนสถานศึกษาตามสัดส่วนของกลุ่มเขต (Proportional allocation) และสุ่มแบบง่ายโดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนได้ทั้งหมด 30 ห้องเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 902 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเมื่อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และจากการสัมภาษณ์

กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในระดับผู้นำและนักกิจกรรม แบบวัดนี้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach) ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .96 จากนั้นทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากทั้งหมด 142 ข้อ คัดเหลือ 90 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 ถึง .72 เป็นแบบวัดฉบับจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บข้อมูลวิจัยกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 10 แห่ง 30 ห้องเรียน ได้แบบวัดทั้งสิ้น 902 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตทั้งหมด โดยแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบ

เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว จากนั้นใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทั้งหมดเป็นข้อมูลนำเข้า และทำการประมาณค่าโดยวิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood)

ผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาปทัสถาน

2. จากการทดสอบโมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุที่สร้างขึ้น ปรากฏว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบค่า Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $=45.00$ ($p=.10$), $df=34$ และค่าดัชนีอื่นๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $GFI=.99$, $AGFI=.98$, $CFI=1.00$, $RMSEA=.01$, $SRMR=.01$ กล่าวคือเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความกลมกลืนพบว่าค่า Chi-square (X^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเมื่อต้องสังคม
ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

3. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาแสดง ดังปรากฏในตาราง 1
ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุ

ตัวแปรผล	ตัวแปรเหตุ		
	พฤติกรรมเมื่อต้องสังคม		
	DE	IE	TE
ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน	.16**	-	.16**
ปัจจัยด้านความเอื้อเฟื้อ	.22**	-	.22**
ปัจจัยด้านคตินิยม	.29**	-	.29**
ปัจจัยด้านหลักการนิยม	.28**	-	.28**
R ²		.62	

**p<.01

หมายเหตุ :

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effects)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects)

TE = อิทธิพลรวม (Total effects)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม พบว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยัม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .16, .22, .29, และ .28 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านเป็นสาเหตุสำคัญของการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ละตัวแปร พบว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้รับอิทธิพลทางตรงสูงที่สุดมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรปัจจัยด้านคตินิยม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .29 แสดงว่าปัจจัยด้านคตินิยมมีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เมื่อเทียบกับปัจจัยด้านอื่นๆ โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญอันดับแรกคือ อัตลักษณ์กลุ่ม ความร่วมมือ และค่านิยมกลุ่ม (น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .75, .88 และ .83 ตามลำดับ) กล่าวคือ นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีอัตลักษณ์กลุ่มมีความร่วมมือ และมีค่านิยมกลุ่มยิ่งสูงก็ยิ่งมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงด้วย

จากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรแฝงในโมเดลสมมติฐานได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้าน

ความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยัม ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2=.62$)

อภิปรายผล

1. ตัวแปรแฝงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีตัวแปรสังเกตคือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาปทัสถาน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .68, .63, .65, .76 และ .61 ตามลำดับ ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01 (ค่า $t=14.21-18.42$) แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัว สามารถบ่งชี้ลักษณะตัวแปรแฝงได้ดี กล่าวคือพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการแสดงออกทางปฏิบัติใน 5 ลักษณะนี้อย่างชัดเจน โดยมีลักษณะของการให้ความร่วมมือมากที่สุด (.76) รองลงมาเป็นการช่วยเหลือ (.68) การร่วมกิจกรรมการกุศล (.65) การแบ่งปัน (.63) และน้อยที่สุดคือการรักษาปทัสถาน (.61) ที่พบเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในระดับผู้นำและนักกิจกรรมมาเป็นรายละเอียดของทั้ง 5 ลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งทำให้นเนื้อหาของแบบวัดตรงประเด็นกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน

ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการวิจัยยืนยันทฤษฎีและแนวคิดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสอดคล้องกับแนวคิดของมูเสน และไอเซนเบิร์ก (Mussen; & Eisenberg. 1977:3) และเรคสกี (Reykowski. 1982:378) ที่ได้แจกแจงรูปแบบหรือลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุและด้านจิตใจแก่คนทุกข์ยากลำบาก การแบ่งปันวัตถุสิ่งของที่มีอยู่ การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือการเสียสละตนเอง และการปฏิบัติตามปทัสสถานและงานวิจัยของมิลเลอร์ และคณะ (Miller; et al. 1991: 54) ที่ว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมเชิงบวกที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในสังคม โดยมีเจตนาที่จะเกื้อกูลประโยชน์ให้กับผู้อื่น เช่น การแบ่งปัน การช่วยเหลือ การบริจาค เป็นต้น

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พบเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยตัดปัจจัยอื่นที่อาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อน เช่น ปัจจัยของจำนวนผู้รับรู้ในเหตุการณ์ซึ่งมีผลต่อการกระจายความรับผิดชอบ ปัจจัยความเป็นสังคมเมืองที่มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง และสังคมชนบทที่มีความเอื้ออาทรสูง และปัจจัยการเกื้อกูลในระบบเครือญาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบทสัน (Mikulincer; & Shaver. 2010: 20-28; citing Batson. 2008) ที่ได้อธิบายรูปแบบของปัจจัย

เชิงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยมหมู่ และปัจจัยด้านหลักการนิยม และงานวิจัยของซุย เซค และไล (Siu; Shek; & Lai. 2012: 1-7) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้แก่ปทัสสถานที่เอื้อต่อสังคม ค่านิยมของการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน และความเห็นอกเห็นใจ

3. เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครพบว่าทั้ง 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุส่งอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แสดงว่าทั้ง 4 ปัจจัยเป็นสาเหตุสำคัญของการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2 = .62$) ที่พบเช่นนี้เพราะว่าแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคคล อาจมาจากเพียงปัจจัยด้านเดียว หรือมีปัจจัยด้านอื่นร่วมด้วย เช่น บริจาคทานเพราะอยากได้คำชมเชย แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดความสงสารและมีหลักการด้านมนุษยธรรมเป็นแรงจูงใจเสริมให้แสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบทสันที่ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถส่งอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือส่งอิทธิพลควบคู่กันไป หรือส่งอิทธิพลพร้อมกันทั้ง 4 รูปแบบ (Mikulincer; & Shaver. 2010: 29; citing Batson. 2008)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการแสดงออกทางปฏิบัติใน 5 ลักษณะอย่างชัดเจน โดยมีลักษณะของการให้ความร่วมมือมากที่สุดรองลงมาเป็นการช่วยเหลือ การร่วมกิจกรรมการกุศล การแบ่งปัน และน้อยที่สุดคือการรักษาปทัสถาน ดังนั้น การที่นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจะแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกมา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับด้านการให้ความร่วมมือ เปิดโอกาสให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้แสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับวัยที่เต็มด้วยพลังกลุ่ม เช่น กิจกรรมกีฬาสี การเข้าชมรม กิจกรรมช่วยเหลือสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการแสดงผลพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในด้านการรักษาปทัสถานซึ่งมีการแสดงออกน้อยที่สุด เป็นหน้าที่ของครู ผู้ปกครอง และนักอบรมที่ต้องส่งเสริมให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแสดงออกในด้านนี้เช่นกัน โดยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น เพราะนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเป็นวัยที่รักอิสระ ไม่อยู่ในกฎระเบียบ และยึดกลุ่มเพื่อนเป็นหลัก ดังนั้นการที่ให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนค่อยๆ ซึมซับการรักษากฎระเบียบของสังคม จะทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเกิดการยอมรับและแสดงออกพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในด้านนี้สูงขึ้น

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 4 ปัจจัย เป็นสาเหตุสำคัญของ การมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยแต่ละปัจจัยมีตัวบ่งชี้

คุณลักษณะของแต่ละปัจจัยอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมสามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนซึ่ง การเสริมสร้างและพัฒนานี้อาจอยู่ในรูปแบบของโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา หรือโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยเน้นที่ปัจจัยด้านคตินิยมหมู่เพราะปัจจัยนี้ส่งอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ดังนั้นหากส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์กลุ่ม ความเป็นทีม และค่านิยมกลุ่มในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนยิ่งมาก ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสูงขึ้นด้วย ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

3. จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยพบว่าการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) กับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่เป็นสภานักเรียน นักกิจกรรม นักกีฬา หัวหน้าห้อง เป็นเครื่องมือเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพสูง ประหยัดเวลา รวดเร็ว ได้ข้อมูลที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้สร้างแบบวัดที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง ดังนั้นงานวิจัยใดที่ต้องทำกับกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน การสัมภาษณ์กลุ่มถือว่าเป็นเครื่องมือเชิงคุณภาพอันดับแรกที่ต้องพิจารณา

4. จากการเก็บข้อมูลกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยพบว่าการที่ผู้วิจัยมีโอกาสร่วมปฏิสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับนักเรียนในชั้นเรียนก่อนทำแบบวัด จะได้ข้อมูลที่เป็ นจริงมากกว่าการส่งแบบวัดให้กับ

สถานศึกษาและรวบรวมข้อมูลส่งกลับมา เพราะข้อมูลที่รับกลับมานั้นมีถึงเกือบร้อยละ 30 ที่ใช้ไม่ได้ เช่น ไม่ได้ทำบางหน้า มีการทิ้งทิ้งของข้อมูลให้คะแนนแบบเรียงฟันปลา เป็นต้น ดังนั้นหากมีการวิจัยที่ทำกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยควรเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ เพราะสังคมและวัฒนธรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแตกต่างจากของนักเรียนทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นำแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมต่อต้านสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนอาชีวะทั่วประเทศทั้งสังกัดภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อหาผลสรุปในภาพรวมของประเทศที่สามารถทำให้เป็นมาตรฐานและยอมรับในระดับสากล

2. ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นของปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นๆ ที่อาจส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมต่อต้านสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งจะทำให้งานวิจัยมีเนื้อหาและขอบเขตของโมเดลโครงสร้าง (Structural model) ที่กว้างขึ้นหรืออาจจะทำการศึกษาให้ลุ่มลึกเฉพาะโมเดลการวัด (Measurement model) ของตัวแปรแฝงแต่ละตัวในรูปแบบเชิงสำรวจหรือเชิงยืนยัน ซึ่งจะทำให้งานวิจัยมีความเข้มข้นมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงนา มกรานุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า** (พ.ศ. 2554-2564). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). **พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอเดย์ สแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). **ข้อมูลสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน**. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.vec.go.th/สถานศึกษาในสังกัดสอศ/สถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2559). **สถิติการศึกษา เอกชนประจำปี 2558**. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2559, จาก <https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/sthiti-rongre iyn-xekchn> เอกสารประกอบสัมมนา 3 กุมภาพันธ์ 2555.
- สุภาพร อาจเดช. (2555). **เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่องปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุรางค์ไคว้ตระกูล. (2554). **จิตวิทยาการศึกษา**.
(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อาชีวศึกษา, กรม. กองแผนงาน (2542).
แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 9
(พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ:
กรมอาชีวศึกษา.

References

Mikulincer, Mario., & Shaver, Phillip R.
(2010). **Prosocial Motives, Emotions,
and Behavior: The Better Angels of
Our Nature**. USA: United Book Press.

Miller, P., Bernzweg, J., Eisenberg, N.,
& Fabes, R. (1991). The development
and socialization of prosocial behavior.
In R. Hinde & J. Groebel (eds.)
Cooperation and Prosocial Behavior.
Cambridge: Cambridge University
Press. p. 54.

Museen, Paul., & Eisenberg, Nancy. (1977).
Roots of Caring, Sharing, and Helping.
San Francisco: H. Freeman and
Company.

Reykowski, J. (1982). Motivation of
Prosocial Behavior. in V.J. Derlega
and J. Grzelak (eds), **Cooperation
and Helping Behavior: Theories and
Research**. New York: Academic Press,
pp. 352-375.

Siu, A. M. H., Shek, D. T. L., & Lai, F. H. Y.
(2012). Predictors of Prosocial
Behavior among Chinese High School
Students in Hong Kong. *The Scientific
World Journal*. Vol. 2012, 1-7.